

Rusų fotografas Mikhailas Lebedevas: realybė primena siurrealistinį filmą

Sorry, this entry is only available in [Lithuanian](#).

Neįtikėtina, tačiau mažame Rusijos kaime Umyote yra net 78 kavinės ir visos jos veikia sėkmingai. Kaimo verslininkų nepalietė net pandemija ir karantino laikotarpis. Fotografinę esė „Restoranai netyčia“ 17-ojo fotomeno festivalio KAUNAS PHOTO teminiam konkursui „Periferinės vizijos“ pristatęs rusų fotografas [Mikhailas Lebedevas](#) per savo darbus pasakoja, kaip didžiulis užsispyrimas ir vidinė stiprybė gali atskleisti konstruktyvų žmonių potencialą bei įkvėpti naujo gyvenimo pradžiai.

Pasak tarpkultūrinių projektų kūrėjo Dainiaus Babilo, kurio vadovaujame Kauno įvairių tautų kultūrų centre eksponuojama ši į konkurso finalininkus patekusi Mikhailo Lebedevo serija, „tokia fotografija teikia optimizmo. Visi turime šansą pasielgti kitaip ir kažką naujo pasiūlyti pro šalį einantiems“. Centro vadovas teigia mėgstantis fotografiją apie kasdienybės fenomenus, o periferijose jų galima rasti daugiau. Apie įkvepiančią naujo gyvenimo istoriją mažame kaimelyje, kurio vietiniams gyventojams kebabai nutiesė kelią į „tikrus“ pinigus, su festivalio KAUNAS PHOTO konkurso finalininku Mikhailu Lebedevu kalbasi Daiva Juonytė.

Už jūsų fotografinio pasakojimo „Restoranai netyčia“ slypi linksma ir įdomi istorija. Gal galėtumėte šiek tiek daugiau apie ją papasakoti? Kada pirmą kartą ją išgirdote?

Pirmą kartą apie Umyoto kaimą išgirdau iš savo draugo iš Saransko. Buvau toks laimingas tuo, ką išgirdau! Tai atrodė visiškai siurrealistinė situacija – užkampyje esantis rusų kaimas, kuriame veikia dešimtys kavinių. Vėliau aš

išsprendžiau šią mįslę.

1991 m., po Sovietų Sąjungos žlugimo, mūsų šalies ekonomikoje kilo chaosas. Dauguma įmonių buvo ties bankroto riba ir dažnai atlyginimus darbuotojams mokėdavo ne pinigais, o savo gaminama produkcija. Daugelis rusų buvo priversti grįžti prie archajiškos mainų praktikos.

1994 m. pavasarį vienas kaimo gyventojas, Jevgenijus Dinyabkinas, paskerdė kiaulę. Jis iškepė kebabą ir išėjo prie greitkelio, einančio pro pat kaimą. Vilkių vairuotojai viską nupirko per akimirką. J. Dinyabkino sėkmė paveikė kitus. Staiga beveik visi kaimo gyventojai tapo restoranų savininkais: nuo buvusių melžėjų, traktorininkų ir kariškių iki mokytojų, gydytojų ir pareigūnų, kurie po darbo ėjo prie greitkelio ruošti kebabų. Vietiniams gyventojams kebabas nutiesė kelią į „tikrus“ pinigus.

Per ateinančius kelerius metus Umyote buvo atidaryta apie 400 kebabų kavinių. Pagrindinė verslo idėja: namuose gaminami patiekalai ir šilti santykiai su svečiais. Meniu tokioje kavinėje primena sovietinės virtuvės kaleidoskopą: blynai ir balta mišrainė, barščiai ir charčio, keptos bulvės ir kebabas. Pagrindinis interjero elementas yra televizorius, o sienos papuoštos stačiatikių kalendoriais ir garsių kraštovaizdžių reprodukcijomis. Visos kavinės yra panašaus stiliaus ir aptarnavimo lygis jose yra panašus, tačiau kiekvienas savininkas savo įstaigą laiko ypatinga. Umyoto kavinės yra ryškus staigaus ir nevaržomo Rusijos kapitalizmo pavyzdys.

Praėjusių metų birželį aš pirmą kartą savaitei atvykau į Umyotą. Turėjau išokti į du traukinius ir dar šiek tiek pavažiavęs autostopu atvykau į tikslą. Kitas mano vizitas buvo rugpjūtį.

© Mikhail Lebedev (Rusija) „Restoranai netyčia“

Kaip vietiniai reagavo į jūsų norą juos fotografuoti?

Vietinių gyventojų reakcija buvo labai skirtinga. Iš pirmos kavinės mane griežtai išvijo. Savininkas įtarė mane esant inspektoriumi ar policijos bendradarbiu. Galbūt turiu nusikalstamo tipo veidą (juokiasi). Bet aš nesupykau, tokie dalykai mano darbe vyksta visą laiką. Ėmiausi kitokios taktikos: pradėjau lankytis kavinėse, kalbėtis su žmonėmis, klausinėti, kur galėčiau kaime apsistoti. Po kurio laiko jie prie manęs priprato, nes nuo sutemų iki paryčių vaikščiojau

gatvėmis su trikoju ir fotoaparatu. Praėjus trimis ar keturioms dienoms, svetimi žmonės pradėjo su manimi sveikintis. Jie jau žinojo mano vardą. Gandas apie mano atvykimą buvo plačiai pasklidęs po kaimą.

Manau, kad man padėjo vidutinio formato fotoaparato naudojimas, jis išlaisvino žmones. Vietiniams aš atrodžiau kiek pašėlęs vaikiną, man jie irgi tokius priminė. Apskritai, kaimo žmonės mane priėmė labai šiltai. Mano noras įamžinti šį restoranų fenomeną buvo nuoširdus ir jie tai jautė. Visas dvi savaites maistui neišleidau nė cento.

Kaip viskas atrodo realybėje? Ar kavinės turi daug klientų ir dirba pelningai?

Realybė primena siurrealistinį filmą. Eini dviejų kilometrų magistrale ir vienintelis dalykas, kurį matai, yra visur stovinčios kavinės. Čia užsuka pavalgyti daug keliautojų ir sunkvežiminkų. Man atrodo, kad svečių yra pakankamai. Bet savininkai sako, kad anksčiau buvo geriau. Yra keletas veiksmų, kurie padeda jiems išgyventi. Pirma, patalpos tiesiogiai priklauso restoranų savininkams – jie nemoka nuomos. Antra, daugelis jų patys dirba kavinėse. Trečia, kiekvienas turi savo sodą ar daržą, kuriame užsiaugina daržovių ir vaisių virtuvei.

Apskritai žmonės ten gyvena pagal kaimo standartus. Beveik visų jų vaikai išvažiuo į Saranską ar Maskvą. Umyoto gyventojai tuo labai didžiuojasi.

Tokiuose mažuose miesteliuose žmonės dažniausiai vieni kitus pažįsta. Kaip tai padeda arba trukdo jų verslui? Minėjote, kad pandemijos metu nė viena kavinė nebuvo uždaryta. Kaip pavyko tą pasiekti?

Konkurencija ten labai stipri. Anksčiau visi gyveno nesantaikoje, bandydami pritraukti klientų. Padegimai nebuvo retenybė. 9-ojo dešimtmečio antroje pusėje policijoje buvo keturi šimtai su tuo susijusių protokolų. Tačiau po dvidešimt penkerių metų visi įgijo lojalių klientų. Žmonės supranta, kad dabar turi pagerinti paslaugų kokybę. Kaip jau sakiau, savininkų išlaidos yra mažos, tai jiems padėjo išgyventi pandemiją. Be to, vietos pareigūnai stengėsi nebausti kavinių. Umyote visi vieni kitus pažįsta. Vieni siekė laikytis karantino taisyklių ir išūliai nedirbti, kiti bandė perspėti, užuot baudę. Žinote, šiandien jūs esate policininkas, bet rytoj galite likti be savo ženklelio, o žmonės paprastai turi ilgą atmintį. Sunkmečiu žmonių santykiai yra nepaprastai

svarbūs.

Kas jums, kalbant apie šią vietą, žmones ar jų tradicijas, pasirodė įdomiausia?

Manau, jog vietinių gyventojų tvirtumas. Jie alsuoja savigarba. Viską, ką jie pasiekė, jie padarė savo rankomis! Jokios vagystės, jokio apiplėšimo, vien tik darbas! Gyvenimas privertė juos pasikeisti. Vakar gyvenote vienoje šalyje, šiandien atsidūrėte visai kitoje. Vakar jie buvo vyriausybės pareigūnai, traktorininkai, medikai, šiandien jie tapo verslininkais. Daugybė žmonių posovietinėse šalyse išgyveno tą patį. Umyoto istorija yra įkvepiantis naujo gyvenimo pavyzdys. Tamsiausią savo valandą vietiniai gyventojai nelaukė vyriausybės pagalbos, o prisiėmė atsakomybę į savo rankas. Jie tapo sąžiningais verslininkais, davė darbo sau ir savo kaimynams. Tai pasakoja apie didžiulį konstruktyvų žmonių potencialą. Ši istorija nusipelno būti išgirsta.

© Mikhail Lebedev (Rusija) „Restoranai netyčia“

Mikhailo Lebedevo darbus iš serijos „Restoranai netyčia“ iki rugsėjo 30 d. galima pamatyti Kauno įvairių tautų kultūrų centre (Šv. Gertrūdos g. 58, Kaunas). Nuolat atnaujinamą 17-ojo fotomeno festivalio KAUNAS PHOTO programą „Periferinės vizijos“ rasite [čia](#).

KAUNAS PHOTO – ilgiausiai be pertraukų rengiamas kasmetis tarptautinis fotomeno festivalis Lietuvoje ir Baltijos šalyse. 2004 m. Mindaugo Kavaliausko įkurtą festivalį organizuoja viešoji įstaiga „Šviesos raštas“. Festivalis yra pasaulinės

„Festival of Light“ organizacijos narys. **Festivalį KAUNAS PHOTO finansuoja [Lietuvos kultūros taryba](#)**, kaip vieną iš strateginių tarptautinių meno renginių Lietuvoje.

Rėmėjai: [Kauno miesto savivaldybė](#), [EPSON](#).

Parodos partneris: [Kauno įvairių tautų kultūrų centras](#).